

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Медико-Природничий Університет»**

КАФЕДРА МЕДСЕСТРИНСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної
роботи Д.І. Фалько
« 20 » 08 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ ТА МЕДСЕСТРИНСТВА

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Історія медицини та медсестринства»** для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробники: Габрель Р.Г. к.м.н доцент кафедри медсестринства

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри медсестринства
Протокол від “28” 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри медсестринства (Габрель Р.Г.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання « Проблеми розвитку охорони здоров'я та сестринської справи в Україні»	Спеціальність (професійне спрямування): 223 медсестринство	Рік підготовки:	
		I-й	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		66 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання – 120 год.: 54 год. – аудиторні заняття, 66 год. – самостійна робота (45 % до 55%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Історія медицини та медсестринства» ґрунтується на вивченні загальної історії та розвитку медичних знань у людському суспільстві в цілому, що дає можливість глибше ознайомитися з особливостями становлення медицини протягом віків, в Україні, а також допомагає краще зрозуміти суть медсестринської освіти, необхідність реформування медсестринства на сучасному етапі та перспективи розвитку спеціальності медичної сестри.

Завдання :

- простежити в історичній послідовності зміни в медичній сфері
- простежити особливості розвитку медичної науки в різні часи.
- ознайомитись з розвитком знань , пов'язаних з лікуванням, із збереженням і зміцненням здоров'я людини та запобіганням різних захворюванням.
- правильно розуміти сучасний стан медицини та медсестринства, передбачити перспективи їх розвитку
- ознайомитись з історією медсестринства в країнах світа, Україні;
- сучасні системи та програми підготовки медичних сестер в Україні та світі;
- перспективи розвитку вищої медсестринської освіти в Україні.

В результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні :

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність діяти на основі етичних міркувань.

II. Фахові :

- здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці;
- здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах;

- здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі;
- здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини;
- здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення;
- здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1 . Історія медицини первісного суспільства

Тема 1. Історія медицини як наука та предмет викладання. Медицина первісного суспільства.

Історія медицини як наука і частина історії людства.

Зміст медицини, її біосоціальний характер. Предмет курсу, місце історії медицини та медсестринства серед інших наук, джерела, принципи вивчення. Історія медицини, загальна та спеціальна. Джерела з історії первісного суспільства і первісної медицини.

Медичні знання трипільців, скіфів, слов'янських племен. Захворювання первісних людей. Лікувальні засоби первісної медицини. Емпірична медицина, релігійні вірування.

Тема 2 . Розвиток медицини у Єгипті, Індії, Китаю.

Розвиток медицини у Єгипті, Індії. Школи при храмах. Діяльність лікарів у Єгипті. Епідемії Єгипту. Лікувальні ванни, відвари трав, які використовувала цариця Клеопатра. Період Харапської культури. Ведичний період. Періоди в історії Стародавньої Індії. Система йога. Перші трактати з анатомії. Трактати Чарака, Сушрута.

Особливості китайської медицини, лікування голковколлюванням (акупунктура). Діяльність П'ян Чіао, Ван Шу-Хе, Цан Гун. Методика шіацу.

Чотири періоди в розвитку історії Єгипту. Застосування ліків рослинного та тваринного походження в медицині.

Стародавня медицина Китаю. Основні положення терапії. Фармакопея Китаю. Збірник "Синапсис". Його внесок у розвиток хірургії.

Кредит 2 Медицина стародавніх часів, Середньовіччя

Тема 3 Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі

Виникнення захворювань у первісних людей. Лікувальні засоби первісної медицини. Зародження емпіричної та досвідної медицини. Паралельний розвиток медицини та релігії.

Особливості медицини в Західній Римській імперії. Удосконалення медичних маніпуляцій того часу та проведення перших дослідів на тваринах. Епідемії та вплив на них масових переміщень і розвиток торговельних відносин.

Початок клінічного викладання. Початок вивчення тонкої будови організму. Перші видатні праці, що стосуються професійних захворювань і патологічної анатомії.

Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Розвиток експериментальної медицини. Розвиток бактеріології, гігієни.

Тема 4. Медицина Стародавнього Світу.

Виникнення медичних шкіл (Кнідоської, Кротонської). Алкмеон — античний лікар. Гіппократ, Гален, Цельс. Лікарська етика древньогрецьких лікарів. Філософські погляди. Ботанічна праця Діоскорида.

Культура, медичні знання та звичаї трипільців, скіфів, слов'янських племен. Лікувальні засоби рослинного та тваринного походження.

Культові обряди, заходи гігієнічного характеру (лазні). Сімейні медичні гуртки.

Народні лікарі.

Розвиток наукової медицини Візантії та Сходу. Арабські лікарі (Разес, Авіценна). Медицина Тибету. Застосування тибетської флори з лікувальною метою.

Кредит 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі.

Тема 5. Медицина у середньовічній Європі

Медицина у середньовічній Європі: медична освіта, створення цехів медиків. Надання медичної допомоги під час хрестових походів (1096—1291 рр.). Боротьба у XII—XVI ст. з епідеміями тифу, прокази, чуми, віспи. Зародження перших протиепідемічних заходів. Медицина Візантії, Арабських Халіфатів, епохи Відродження.

Людина — центр гуманістичної культури і медицини Відродження. Салернська медична школа в Італії.

Лікарі-новатори: Авіцена, Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре. Сестринська справа Середньовіччя. Діяльність лицарських орденів. Госпітальна братство святого Андрія.

Тема 6. Медицина XIV—XVII ст.

Особливості розвитку медицини Київської Русі. Розвиток народної медицини. Лікарі-ченці: Антоній, Пимен, Агапіт. Відкриття лікарень, притулків для хворих і немічних. Створення стаціонарних лікувальних установ. Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну.

Медицина України XIV—XVII ст. Цехова медицина. Братства та їхня роль в організації медичної допомоги. Центри формування медичної культури — Замойська академія, Острозька школа. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі, догляд за хворими і пораненими в монастирях.

Розвиток медицини в Україні. Медична справа в Західній та Східній (Великій) Україні. Зародження, встановлення і розвиток медичної освіти в Україні і на західноукраїнських землях (Андрей Крупинський).

Є. Славинецький, І. Полетика, Д. Самойлович, Н. Максимович-Амбодик, П. Погорецький, О. Шумлянський, М. Тереховський.

Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлизаветградська медико-хірургічна школа. Відкриття аптек у Лубнах, Кременчуці, Києві, Глухові.

Тема 7. Історія та розвиток медицини Київської Русі.

Єдність релігії та сприяння її розвитку медицини.

Монгольська навала, підкорення західно-руських земель Литвою і Польщею та їх вплив на стан медицини. Відновлення наукових зв'язків. Медичні школи. Перші дипломовані лікарі.

Релігійно-національні організації України. Лікувально-опікувальні заклади

Запорізької Січі. Возз'єднання України з Росією та його значення в розвитку медицини. Медицина в Московській державі. Госпітальні медичні школи. Заснування в Західній Україні медичної школи. Андрей Крупинський — засновник медичної освіти, його роль у розвитку медицини у Західній Україні. Медичне обслуговування населення. Розвиток хірургії в Україні. Клінічна медицина в другій половині XIX і на початку XX ст. Розвиток вітчизняної фізіології, мікробіології, гістології.

Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в XX і на початку XXI ст.

Кредит 4. Історія вітчизняної медицини та медсестринство XIX - XXI століття

Тема 8 . Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки

Наукові досягнення. Відкриття клітини. Целюлярна патологія (Р. Віхров). Експериментальні дослідження (Г. Мендель), бактеріологія (Л. Пастер, Р. Кох, М. Гамалія), клінічна медицина (Ф. Веллер, Л. Траубе, С. Боткін, В. Образцов, Ф. Яновський, В. Бехтерев, Дж. Лістер, М. Скліфосовський, М. Пирогов). Винайдення знеболювальних речовин. Розвиток гігієнічних наук (С.Т. Стинка, Ф. Ерісман). Пироговські з'їзди та їх роль у розвитку медицини.

Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки: морфологічних наук (В.П. Воробйов, О.І. Абрикосов, В.Т. Талалаєв, А.І. Струков та ін.), фізіології та патологічної фізіології (О.О. Богомолець та інші), медичної генетики, мікробіології (Д.К. Заболотний), епідеміології (Є.Н. Павловський, Л.В. Громашевський), клінічної медицини (М.Д. Стражеско, В.Х. Василенко, Н.М. Амосов, В.П. Філатов, А.П. Ромоданов, О.Ф. Возіанов, О.О. Шалімов, В.М. Шамо́в), гігієнічних наук (В.О. Левицький, О.М. Марзеєв) тощо.

Створення науково-дослідних інститутів, АМН. Структура надання медичної допомоги населенню.

Тема 9. Історія розвитку медсестринства.

Медсестринство в Європі та США. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер.

Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя.

Розвиток медицини та сестринської справи на українських землях: медична освіта, медичне обслуговування населення. Земська медицина. Видатні лікарі: О.Т. Богаєвський, Б.С. Козловський, Л.І. Малиновський, С.Г. Ковнер.

Державні заходи в медичній справі. Прикази громадського опікування. Прогрес сестринської справи та медсестринської освіти в країнах світу. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.

Організація охорони здоров'я та сестринської справи в СРСР, а з 1991 р. — в Україні. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.

Розвиток медсестринства в УРСР у складі СРСР. Медсестринство в незалежній Україні. Реформування медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні. Участь України в міжнародному співробітництві з питань вдосконалення сестринської справи та медсестринської освіти.

Заснування в Західній Україні медичної школи. Андрей Крупинський — засновник медичної освіти, його роль у розвитку медицини у Західній Україні. Роль М.Б. Шегедин у започаткуванні бакалаврської освіти. Реформування сестринської

справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем 1	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.
2	3	4	5	6	7	
Кредит 1. Історія медицини первісного суспільства						
Тема 1. Історія медицини як наука та предмет викладання. Медицина первісного суспільства.	12	2	2			8
Тема 2. Розвиток медицини у Єгипті, Індії, Китаю.	18	4	4			10
Разом кредитом 1	30	6	6			18
Кредит 2. Медицина стародавніх часів, Середньовіччя						
Тема 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі	14	2	2			10
Тема 4. Медицина Стародавнього Світу.	16	4	4			8
Разом кредитом 2	30	6	6			18
Кредит 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі						
Тема 5. Медицина у середньовічній Європі	10	2	2			6
Тема 6. Медицина XIV—XVII ст.	10	4	2			4
Тема 7. Історія та розвиток медицини Київської Русі	10	2	4			4
Разом за кредитом 3	30	8	8			14
Кредит 4 Історія вітчизняної медицини та медсестринство XIX - XXI століття						
Тема 8. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки	14	2	4			8
Тема 9. Історія розвитку медсестринства	16	4	4			8
Разом за кредитом 4	30	6	8			16
Усього годин						
	120	26	28			66

6. Теми

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Історія медицини первісного суспільства		
1	Історія медицини як наука і частина історії людства - Вступ. Витоки медицини - Історія медицини як наука і частина історії людства. - Зміст медицини, її біосоціальний характер. - Предмет курсу, місце історії медицини та медсестринства серед інших наук, джерела, принципи вивчення. - Історія медицини загальна та спеціальна	2
2	Розвиток медицини у Єгипті, Індії, Китаї - Джерела єгипетської медицини. - Школи при храмах - Діяльність лікарів у Єгипті - Епідемії Єгипту. Лікувальні ванни, відвари трав, які використовувала цариця Клеопатра. - Період Харапської культури. Ведичний період. Періоди в історії	4

	<p>Стародавньої Індії. Система йога. Перші трактати з анатомії. Трактати Чарака, Сушрута.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості китайської медицини, лікування голковколлюванням (акупунктура). Діяльність П'ян Чіао, Ван Шу-Хе, Цан Гун. Методика шіацу - Стародавня медицина Китаю. Основні положення терапії. Фармакопея Китаю. 	
<i>Кредит 2. Медицина стародавніх часів, Середньовіччя</i>		
3	<p>Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості розвитку медицини Київської Русі. - Розвиток народної медицини - Лікарі-ченці: Антоній, Пимен, Агапіт - Відкриття лікарень, притулків для хворих і немічних - Створення стаціонарних лікувальних установ - Наукова медицина Київської Русі 	2
4	<p>Медицина Стародавнього Світу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Виникнення медичних шкіл (Кнідоської, Кротонської). Алкмеон — античний лікар. Гіпократ, Гален, Цельс. - Лікарська етика древньогрецьких лікарів. Філософські погляди. Ботанічна праця Діоскорида. - Культура, медичні знання та звичаї трипільців, скіфів, слов'янських племен. Лікувальні засоби рослинного та тваринного походження. Культурні обряди, заходи гігієнічного характеру (лазні). Сімейні медичні гуртки. Народні лікарі. Розвиток наукової медицини Візантії та Сходу. Арабські лікарі (Разес, Авіценна). Медицина Тибету. Застосування тибетської флори з лікувальною метою.. 	4
<i>Кредит 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі</i>		
5	<p>Медицина у середньовічній Європі</p> <ul style="list-style-type: none"> - Медицина у середньовічній Європі: медична освіта, створення цехів медиків. Надання медичної допомоги під час хрестових походів (1096—1291 рр.). Боротьба у XII—XVI ст. з епідеміями тифу, прокази, чуми, віспи. Зародження перших протиепідемічних заходів 	2
6	<p>Медицина XIV—XVII ст.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Людина — центр гуманістичної культури і медицини Відродження. Лікарі-новатори: Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре. Сестринська справа Середньовіччя. Діяльність лицарських орденів. Госпітальна братство святого Андрія - Медицина України XIV—XVII ст. Цехова медицина. Братства та їхня роль в організації медичної допомоги. Центри формування медичної культури — Замойська академія, Острозька школа. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі, догляд за хворими і пораненими в монастирях. 	2
7	<p>Історія та розвиток медицини Київської Русі</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості розвитку медицини Київської Русі. Розвиток народної медицини. Лікарі-ченці: Антоній, Пимен, Агапіт. Відкриття лікарень, притулків для хворих і немічних. Створення стаціонарних лікувальних установ. Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну. - Збірник “Синапсис”. Його внесок у розвиток хірургії. Особливості медицини в Західній Римській імперії. Удосконалення медичних маніпуляцій того часу та проведення перших дослідів на тваринах. Епідемії та вплив на них масових переміщень і розвиток торговельних відносин. Початок клінічного викладання. Початок вивчення тонкої будови 	4

	<p>організму. Перші видатні праці, що стосуються професійних захворювань і патологічної анатомії. Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Розвиток експериментальної медицини. Розвиток бактеріології, гігієни.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлизаветградська медико-хірургічна школа. Відкриття аптек у Лубнах, Кременчуці, Києві, Глухові. Медицина в Європі Медична наука в Європі. Лейденська школа. Ятрохіміки. Герман Бургав. Розвиток теоретичної та клінічної медицини в Англії. Медицина в Німеччині, Швейцарії. Початок демографічної та санітарної статистики. Внесок А. Галера. Протистояння поглядів Шталаля та Гофмана. 	
Кредит 4 Історія вітчизняної медицини та медсестринство XIX - XXI століття		
8	<p>Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розвиток медицини в Україні. Медична справа в Західній та Східній (Великій) Україні. Зародження, встановлення і розвиток медичної освіти в Україні і на західноукраїнських землях (Андрей Крупинський). Є. Славинецький, І. Полетика, Д. Самойлович, Н. Максимович-Амбодик, П. Погорецький, О. Шумлянський, М. Тереховський - Наукові досягнення. Відкриття клітини. Целюлярна патологія (Р. Віхров). Експериментальні дослідження (Г. Мендель), бактеріологія (Л. Пастер, Р. Кох, М. Гамалія), клінічна медицина (Ф. Веллер, Л. Траубе, С. Боткін, В. Образцов, Ф. Яновський, В. Бехтерев, Дж. Лістер, М. Скліфосовський, М. Пирогов). Винайдення знеболювальних речовин. Розвиток гігієнічних наук (С.Т. Стинка, Ф. Ерісман). Медсестринство в Європі та США. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер. Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя. 	4
9	<p>Історія розвитку медсестринства</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розвиток медицини та сестринської справи на українських землях: медична освіта, медичне обслуговування населення. Земська медицина. Видатні лікарі: О.Т. Богаєвський, Б.С. Козловський, Л.І. Малиновський, С.Г. Ковнер. Пироговські з'їзди та їх роль у розвитку медицини. Прогрес сестринської справи та медсестринської освіти в країнах світу. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер. Організація охорони здоров'я та сестринської справи в СРСР, а з 1991 р. — в Україні. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки: морфологічних наук (В.П. Воробйов, О.І. Абрикосов, В.Т. Талалаєв, А.І. Струков та ін.), фізіології та патологічної фізіології (О.О. Богомолець та інші), медичної генетики, мікробіології (Д.К. Заболотний), епідеміології (Є.Н. Павловський, Л.В. Громашевський), клінічної медицини (М.Д. Стражеско, В.Х. Василенко, Н.М. Амосов, В.П. Філатов, А.П. Ромоданов, О.Ф. Возіанов, О.О. Шалімов, В.М. Шаповалов), гігієнічних наук (В.О. Левицький, О.М. Марзеєв) тощо 	4
	Разом	28

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Історія медицини первісного суспільства		
1	<p>Медичні знання трипільців, скіфів, слов'янських племен</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хвороби первісних людей - Медичні знання трипільців, скіфів, слов'янських племен. Захворювання первісних людей. Лікувальні засоби первісної медицини. Емпірична медицина, релігійні вірування. - Медицина первіснообщинного ладу народів, що заселяли Україну Історія 	8

	розвитку медицини в Україні - Народна гігієна і народне акушерство	
2	Розвиток медицини у Єгипті, Індії, Китаї - Лікувальні ванни, відвари трав, які використовувала цариця Клеопатра - Великі епідемії XII – XVI ст.. - Галілео Галілей. Винаходи які використовуються ще й сьогодні - Застосування ароматерапії в стародавній Індії - Методика шіацу - Застосування тибетської флори з лікувальною метою	10
Кредит 2. Медицина стародавніх часів, Середньовіччя		
3	Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі - Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну - Юрій Дрогобич. Внесок у розвиток медицини	10
4	Медицина Стародавнього Світу. - Виникнення медичних шкіл (Кнідоської, Кротонської). Алкмеон — античний лікар. Гіппократ, Гален, Цельс. Лікарська етика древньогрецьких лікарів. Філософські погляди. Ботанічна праця Діоскорида. - Культура, медичні знання та звичаї трипільців, скіфів, слов'янських племен. - Лікувальні засоби рослинного та тваринного походження. Культові обряди, заходи гігієнічного характеру (лазні). Сімейні медичні гуртки. Народні лікарі.	8
Кредит 3. Історія медицини від первісного суспільства до розвитку медицини Київської Русі		
5	Медицина у середньовічній Європі - Луїза де Грас. Внесок у розвиток медсестринства - Заснування Паризької хірургічної академії. Перші творці наукової клініки. Лікарі-матеріалісти. - Винахід перкусії та аускультатії. - Італійська медична школа	6
6	Медицина XIV—XVII ст. - Історичні дані про Євпраксію Мстиславівну - Митрополит Петро Могила	4
7	Історія та розвиток медицини Київської Русі - Релігійно-національні організації України. Лікувальноопікувальні заклади Запорізької Січі	4
Кредит 4 Історія вітчизняної медицини та медсестринство XIX - XXI століття		
8	Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки - Державні заходи в медичній справі. Прикази громадського опікування. Медичне обслуговування населення. - Московська хірургічна школа. Хірургія в Україні. - Створення науково-дослідних інститутів, АМН. - Структура надання медичної допомоги населенню. Перспективи вищої медичної освіти в Україні - Клінічна медицина в другій половині XIX і на початку XX ст. Розвиток вітчизняної фізіології, мікробіології, гістології. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в XX і на початку XXI ст. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер. Реформування сестринської справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.	8
9	Історія розвитку медсестринства - Заснування в Західній Україні медичної школи. Андрей Крупинський —	8

	засновник медичної освіти, його роль у розвитку медицини у Західній Україні. - Роль М.Б. Шегедин у започаткуванні бакалаврської освіти. О. П. Вальтер, В.О. Бец, О. Т. Богаєвський. Внесок у розвиток медицини	
	Разом	66

8. Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

9. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Історія медицини та медсестринства» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час заліку застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним

			вивченням дисципліни
--	--	--	-------------------------

11. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Історія медицини та медсестринства» студентами денної форм навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство». Миколаїв. 2019. 95 с.

14. Рекомендована література

1. *Верхратський С.А., Заблудовський П.Ю.* Історія медицини. — К.: Вища шк., 2001. — 431 с.
2. *Конопелько Г.Г., Голяченко А.О.* Історія медицини та фармації України. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 96 с.
3. “ЛЕМОН” — проект навчальних матеріалів по сестринській справі, 2007.
4. *Шегедин М.Б.* Медсестринство у світі. — Львів: Край, 1999. — 120 с.
5. *Шегедин М.Б., Мудрик Н.О.* Історія медицини та медсестринства. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 328 с.
6. *Голяченко О.М.* Лікарі Тернопільщини. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.
7. *Голяченко О.М.* Лікарі Вінниччини. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.

15. Інформаційні ресурси

1. referatu.com.ua,
2. www.medbook.lviv.ua
3. doktor.ru
4. www.apteka.ua
5. <http://medsvit.org>
6. www.medik.org.ua
7. <https://www.bsmu.edu.ua/uk/news/digest/3366-rozvitok-meditsini-xix-xx-st-na-terenah-ukraini>
- 8.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Історія медицини та медсестринства як наука і предмет викладання.
2. Джерела та принципи вивчення історії людства і медицини.
3. Історія медицини загальна та спеціальна.
4. Хвороби первісних людей.
5. Розвиток медицини в період первісного ладу.
6. Медицина первіснообщинного ладу народів, що заселяли Україну.
7. Народна гігієна і народне акушерство.
8. Медицина Стародавнього Світу (Єгипту, Індії, Китаю, Греції, Риму).
9. Видатні лікарі філософії: Гіппократ, Цельс, Гален.
10. Медицина Середньовіччя (Візантії, арабських народів, Тибету, середньовічної Європи).

11. Авіцена — глава лікарів, найвидатніший вчений середніх віків.
12. Схоластична медицина Західної Європи часів Середньовіччя.
13. Медицина Західної Європи епохи Відродження.
14. Надання медичної допомоги під час хрестових походів.
15. Боротьба з епідеміями інфекційних захворювань у XII— XVI ст.
16. Лікарі-новатори: Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре.
17. Сестринська справа Середньовіччя.
18. Медицина часів Київської Русі.
19. Євпраксія-Зоя та її трактат “Алімма”.
20. Цехова медицина.
21. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі.
22. Лейденська школа. Ятрохіміки.
23. Винахід перкусії та аускультатії.
24. Медицина на західноукраїнських землях. Перші дипломовані лікарі.
25. Андрей Крупинський, його роль у розвитку медицини в Західній Україні. 26. Києво-Могилянська академія.
27. Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлисаветградська медико-хірургічна школа.
28. Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Експериментальні дослідження. 29. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер. 30. Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя.
31. Роль медичних сестер у роки Кримської війни.
32. Земська медицина.
33. Пироговські з’їзди.
34. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в XX і на початку XXI ст.
35. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.
36. Реформування сестринської справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.
37. Видатні особистості в історії медицини.
38. Роль М.Б. Шегедин у започаткуванні бакалаврської освіти у медичних сестер.
39. Реформування сестринської справи та медсестринської освіти.
40. Перспективи вищої медсестринської освіти в Україні.